

Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen

Monografieën BW

Losdelig handboek over het burgerlijk recht

onder redactie van:

Prof. mr. I. Giesen

Hoogleraar privaatrecht Universiteit Utrecht en raadsheer-plaatsvervanger in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch

Prof. mr. T. Hartlief

Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad en deeltijd-hoogleraar privaatrecht aan de Universiteit Maastricht

Prof. dr. V. Mak

Hoogleraar Nederlands en Europees Verbintenissenrecht Universiteit van Tilburg

Prof. mr. A.C. van Schaick

Advocaat te Tilburg, hoogleraar privaatrechtelijke rechtshandhaving en rechtsvergelijking Universiteit van Tilburg en raadsheer-plaatsvervanger in het Gerechtshof te Amsterdam

Prof. mr. drs. C.H. Sieburgh

Raadsheer in de Hoge Raad en hoogleraar burgerlijk recht Radboud Universiteit Nijmegen

Oud-redactieleden:

Prof. mr. C.J.H. Brunner †

Prof. mr. A.S. Hartkamp

Mr. P. Neleman

Mr. M.J.P. Verburgh †

Prof. mr. J.B.M. Vranken

De deeltjes van het 'losdelig' handboek Monografieën BW vormen gezamenlijk een compleet en onderling samenhangend commentaar op het (nieuwe) burgerlijk recht. Die volledigheid en onderlinge samenhang worden bewerkstelligd en bewaakt door de redactie van de reeks. Dit handboek blijft actueel doordat elk deeltje afzonderlijk herdrukt wordt zodra belangrijke nieuwe ontwikkelingen in het rechtsgebied in kwestie dit noodzakelijk maken.

Behalve door deze opzet onderscheidt dit 'losdelig' handboek zich ook door zijn inhoud van andere series en handboeken over het (nieuwe) burgerlijk recht. Waar mogelijk wordt getracht door het verschaffen van kwantitatieve, sociaaleconomische en rechtssociologische gegevens inzicht te geven in de maatschappelijke betekenis van het beschreven complex van rechtsregels.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan rechtsvergelijking, voornamelijk om reliëf en perspectief aan het eigen recht te geven, maar ook om de lezer die in het buitenlandse recht als zodanig geïnteresseerd is met zijn naspeuringen op weg te helpen.

MONOGRAFIEËN BW

B44 Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen

Prof. mr. R.M. Wibier

Vierde druk

 Wolters Kluwer

Deventer – 2020

Verkorte citeerwijze: Wibier, *Overgang vorderingen en schulden en afstand vorderingen* (Mon. BW nr. B44)/[nummer]
Volledige citeerwijze: R.M. Wibier, *Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen* (Monografieën BW nr. B44), Deventer: Wolters Kluwer 2020.

ISBN 978 90 13 14631 8
ISBN 978 90 13 14632 5 (E-book)
NUR 822-203

Omslag: Hans Roenhorst, www.h2rplus.nl

© 2020, Wolters Kluwer Nederland B.V.

Onze klantenservice kunt u bereiken via: www.wolterskluwer.nl/klantenservice.

Auteur(s) en uitgever houden zich aanbevolen voor inhoudelijke opmerkingen en suggesties. Deze kunt u sturen naar: boeken-NL@wolterskluwer.com.

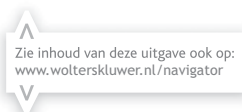
Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Wolters Kluwer Nederland B.V. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Wolters Kluwer Nederland B.V.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en Wolters Kluwer Nederland B.V. geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan.

Op alle aanbiedingen en overeenkomsten van Wolters Kluwer Nederland B.V. zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Wolters Kluwer Nederland B.V. U kunt deze raadplegen via: www.wolterskluwer.nl/algemene-voorwaarden.

Indien Wolters Kluwer Nederland B.V. persoonsgegevens verkrijgt, is daarop het privacybeleid van Wolters Kluwer Nederland B.V. van toepassing. Dit is raadpleegbaar via www.wolterskluwer.nl/privacy-cookies.

NAVIGATOR

VOORWOORD

Uit het voorwoord bij de derde druk

De tekst van de vorige, door mevrouw M.P. van Achterberg verzorgde druk van dit werk werd ingrijpend herzien. Van de oorspronkelijke, uit 1999 daterende indeling is niet veel terug te vinden in deze nieuwe bewerking. De rechtsvergelijking is enerzijds beperkt (omdat behoudens een enkele uitzondering uitsluitend nog met Engeland wordt vergeleken) en anderzijds uitgebreid (omdat het aantal rechtsvergelijkende opmerkingen ten opzichte van de vorige druk aanzienlijk is vergroot).

(...)

Collega Eric Tjong Tjin Tai, universitair hoofddocent privaatrecht aan de Universiteit van Tilburg, dank ik voor zijn kritische opmerkingen op het manuscript. Omar Salah, student assistent bij de sectie goederen- en insolventierecht van die universiteit dank ik voor zijn hulp bij het samenstellen van de registers.

Reinout Wibier

Tilburg, mei 2009

Voorwoord bij de vierde druk

De tekst werd geactualiseerd. De belangrijkste ontwikkelingen in de literatuur en rechtspraak sinds het verschijnen van de vorige druk zijn verwerkt. Mijn dank gaat uit naar Jeroen Lemmen, werkzaam bij de vakgroep privaatrecht in Tilburg, die het manuscript van commentaar voorzag.

De rechtsvergelijking in deze monografie is, op een enkele uitzondering na, beperkt tot het Engelse recht. De reden is dat daarmee de mogelijkheid ontstond relatief diep op dat Engelse recht in te gaan. Met name in de financiële wereld is Engels recht van groot belang. Heel veel transacties waarbij vorderingen worden overgedragen of in zekerheid worden gegeven worden beheerst door Engels recht, zelfs wanneer de partijen bij die transactie zelf niet Engels zijn. Zo wordt het Engelse recht vaak ingezet als neutraal rechtsstelsel, wanneer bijvoorbeeld een Duitse en een Nederlandse partij het niet eens worden of Nederlands dan wel Duits recht hun rechtsverhouding zou moeten beheersen. Ook wanneer een ander rechtsstelsel van toepassing is, wordt vaak een transactiestructuur gebruikt die is afgeleid van een transactie naar Engels recht. Zo is veel leningdocumentatie gebaseerd op Engelse modelcontracten en hetzelfde geldt voor allerhande andere financiële transacties

(obligatie-uitgiften, swapcontracten, factoring, securitisaties, etc.). Kennis van het Engelse recht is daarmee binnen de financiële wereld in Europa van groot belang.

In het kader van de transparantie is het nog goed om te vermelden dat het advocatenkantoor waar ik één dag in de week als of counsel aan ben verbonden, AKD N.V., betrokken is bij een aantal procedures dat betrekking heeft op de rechtsgeldigheid van contractoverneming en waarin tevens de kwestie van (on)overdraagbaarheid van vorderingen speelt. Ik heb geprobeerd die betrokkenheid niet van invloed te doen zijn op de in deze monografie verdedigde standpunten. Het oordeel of ik daarin ben geslaagd, is aan de lezer.

Het manuscript werd afgesloten op 1 december 2019.

Reinout Wibier

Amstelveen, december 2019

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord / V

Lijst van verkort aangehaalde literatuur / XI

HOOFDSTUK I

Inleiding / 1

- 1 Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen / 1
- 2 Maatschappelijke betekenis 1: vorderingen als verhandelbare vermogensobjecten / 2
- 3 Maatschappelijke betekenis 2: omvang van de in vorderingen opgeslagen waarde / 3
- 4 Maatschappelijke betekenis 3: kredietcrisis en vorderingsrechten / 5
- 5 Internationaal-privaatrechtelijke aspecten / 7
- 6 Wat is een vordering? / 8
- 7 Wat is een vordering: Engels recht? / 9
- 8 Verschillende typen vorderingen / 10
- 9 Verschillende typen vorderingen: Engels recht / 13
- 10 Op welke wijzen gaan vorderingen over? / 14
- 11 Gevolgen van vestiging van beperkte rechten op vorderingen / 15

HOOFDSTUK II

De gevolgen van overgang van vorderingen / 17

- 12 Het moment van intreden van de gevolgen van overgang van een vordering / 17
- 13 Geen wijziging identiteit vordering / 17
- 14 Overgang van nevenrechten / 19
- 15 Overgang van vorderingen en procesrecht / 20
- 16 Overgang van zekerheidsrechten 1: algemeen / 22
- 17 Overgang van zekerheidsrechten 2: het *Balkema*-arrest / 23
- 18 Overgang van zekerheidsrechten 3: gevolgen overgang bankhypotheek / 24
- 19 Overgang van zekerheidsrechten naar Engels recht / 25
- 20 Rechten die niet met de vordering mee overgaan / 26
- 21 Verplichtingen van de oorspronkelijke schuldeiser op grond van art. 6:143 BW / 27
- 22 Instaan voor verplichtingen door de oorspronkelijke schuldeiser (art. 6:144 BW) / 28
- 23 Verweermiddelen ontleend aan gebreken in de cessie / 29
- 24 Verweermiddelen ontleend aan gebreken in de cessie: Engels recht / 31

25	Verweermiddelen van de schuldenaar 1: algemeen / 33
26	Verweermiddelen van de schuldenaar 2: de onderliggende overeenkomst / 35
27	Verweermiddelen van de schuldenaar 3: Engels recht / 36
28	Verplichtingen van de schuldenaar op grond van art. 6:149 BW / 37
29	Verrekening / 38
30	Verrekening: Engels recht / 40
31	Op de vordering rust een beperkt recht of beslag / 41
31a	Inleiding verweermiddelen bij order- en toondervorderingen / 41
32	Verweermiddelen: overdracht van toonder- en ordervorderingen: art. 6:146 BW / 42
33	Valsheid order- of toonderpapier: art. 6:147 BW / 43
34	Vestiging van een beperkt recht op vorderingen aan toonder of aan order / 45
35	Toonder- en ordervorderingen: Engels recht / 46

HOOFDSTUK III

Subrogatie / 49

36	Inleiding subrogatie / 49
37	Subrogatie: Engels recht / 50
38	Subrogatie krachtens art. 6:150 onderdeel a-c BW (wettelijke subrogatie) / 52
39	Subrogatie krachtens art. 6:150 onderdeel d BW (contractuele subrogatie) / 53
40	Gevallen van subrogatie: Engels recht / 54
41	Beperkte subrogatie op grond van art. 6:151 BW / 55
42	Omslag bij onmogelijkheid verhaal (art. 6:152 BW) / 56
43	Bedongen rente (art. 6:153 BW); verplichtingen schuldeiser (art. 6:154 BW) / 57
44	Subrogatie en verrekening, beperkte rechten en beslagen / 58
45	Subrogatie versus zelfstandig regresrecht / 59
46	Subrogatie krachtens art. 6:12 BW / 61
47	De omslagregeling van art. 6:13 BW / 62

HOOFDSTUK IV

Schuld- en contractoverneming (art. 6:155-159 BW) / 63

48	Inleiding schuld- en contractoverneming / 63
49	Schuldoverneming / 64
50	Contractoverneming / 65
51	Schuld- en contractoverneming: Engels recht / 66
52	Wettelijke vereisten voor schuldoverneming / 68
53	Het toestemmingsvereiste bij schuldoverneming / 69
54	Wettelijke vereisten voor contractoverneming / 70
55	Het vereiste van medewerking van de wederpartij bij contractoverneming / 71
56	Toestemming/medewerking bij voorbaat bij schuld- en contractoverneming / 72
57	Stilzwijgende instemming/medewerking bij schuld- en contractoverneming / 73
58	Nevenrechten / 75
59	Zekerheidsrechten / 76
60	Andere nevenrechten / 77

61	Rente, boeten & dwangsommen / 78
62	De uitsluiting van rechten van overgang bij contractsoverneming / 79
63	Verschillende categorieën verweermiddelen / 80
64	De bijzondere regeling van art. 6:158 BW voor schuldoverneming / 81
65	Verweermiddelen uit de schuld- of contractsoverneming zelf / 82
66	Verweermiddelen uit de rechtsverhouding tussen de oorspronkelijke partijen / 82
67	Verweermiddelen van de schuldeiser c.q. wederpartij / 83
68	Schuld- en contractsoverneming en verrekening / 84
69	Schuld- en contractsoverneming en beperkte rechten en beslagen / 85

HOOFDSTUK V

Afstand (art. 6:160 BW), novatie en vermenging (art. 6:161 BW) / 87

70	Afstand, novatie en vermenging / 87
71	Afstand: Engels recht / 88
72	Vermenging en novatie: Engels recht / 89
73	Afstand van een vordering (art. 6:160 BW) / 90
74	Novatie 1: algemeen / 91
75	Novatie 2: rechtsgevolgen / 93
76	Novatie 3: <i>novation</i> naar Engels recht in het kader van <i>syndicated loans</i> / 94
77	Vermenging (art. 6:161 BW) / 96

Trefwoordenregister / 99

Artikelenregister / 105

Jurisprudentieregister / 109

Monografieën BW / 113

LIJST VAN VERKORT AANGEHAALDE LITERATUUR

Aaftink, Afstand van vermogensrechten 1974

H.A.M. Aaftink, *Afstand van vermogensrechten* (diss. Utrecht), Deventer: Kluwer 1974.

Akveld e.a., Hoofdstukken handelsrecht 1996

J.E.M. Akveld, *Hoofdstukken handelsrecht*, Deventer: Kluwer 1996.

Asser/Bartels & Van Mierlo 3-IV 2013

S.E. Bartels & A.I.M. van Mierlo (m.m.v. H.D. Ploeger), *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 3. Vermogensrecht algemeen. Deel IV. Algemeen goederenrecht*, Deventer: Kluwer 2013.

Asser/De Serière 2-IV 2018

V.P.G. de Serière, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 2. Rechtspersonenrecht. Deel IV. Effectenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Asser/Sieburgh 6-I 2016

C.H. Sieburgh, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel I. De verbintenis in het algemeen, eerste gedeelte*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Asser/Sieburgh 6-II 2017

C.H. Sieburgh, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel II. De verbintenis in het algemeen, tweede gedeelte*, Deventer: Wolters Kluwer 2017.

Asser/Van Mierlo 3-VI 2016

A.I.M. van Mierlo (m.m.v. K.J. Krzemiński), *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 3. Vermogensrecht algemeen. Deel VI. Zekerheidsrechten*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Asser/Van Schaick 7-VIII 2018

A.C. van Schaick, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 7. Bijzondere overeenkomsten. Deel VIII. Bewaarneming, borgtocht, vaststellingsovereenkomst, bruikleen, altijddurende rente, spel en weddenschap*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Asser/Wansink, Van Tiggele & Salomons 7-IX 2019

J.H. Wansink, N. van Tiggele-Van der Velde & F.R. Salomons, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 7. Bijzondere overeenkomsten. Deel IX. Verzekering*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Asser Procesrecht/Steneker 5 2019

A. Steneker, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Procesrecht. Deel 5. Beslag en executie*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Bertrams, Bank Guarantees in International Trade 2004

R.I.V.F. Bertrams, *Bank Guarantees in International Trade*, Den Haag: Kluwer Law International 2004 (3^e druk).

Bierens, Revindicatoire aanspraken op giraal geld (R&P nr. FR3) 2009

B. Bierens, *Revindicatoire aanspraken op giraal geld. Enkele beschouwingen over geld, vermogensovergang en verhaalsregulering in de context van het girale betalingsverkeer* (Recht en Praktijk nr. FR3) (diss. Tilburg), Deventer: Kluwer 2009.

Bos, NTBR 2003/7, p. 358-365

J.J.P. Bos, 'Securitisations in Nederland; een overzicht', *NTBR* nr. 7, sept. 2003, p. 358-365.

Broekveldt, Derdenbeslag (BPP nr. 1) 2003

L.P. Broekveldt, *Derdenbeslag* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 1) (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2003.

Chitty on Contracts I 2008

H.G. Beale (gen. ed.), *Chitty on Contracts* (Volume I, General Principles), London: Sweet & Maxwell, Thomson Reuter 2008 (30^e druk).

Van Empel & Huizink, Betaling, waardepapier en documentair krediet 2002

G. van Empel & J.B. Huizink, *Betaling, waardepapier en documentair krediet*, Deventer: Kluwer 2002.

Engelhard, Regres (R&P nr. 125) 2003

E.F.D. Engelhard, *Regres*, (diss. Maastricht) (Recht en Praktijk nr. 125), Deventer: Kluwer 2003.

Faber, Verrekening (O&R nr. 33) 2005

N.E.D. Faber, *Verrekening* (Onderneming en Recht nr. 33) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2005.

Faber e.a. (red.), Fiduciaire Verhoudingen (O&R nr. 41) 2007

N.E.D. Faber e.a. (red.), *Fiduciaire Verhoudingen* (Onderneming en Recht nr. 41), Deventer: Kluwer 2007.

Fesevur, Retentierecht (R&P nr. 49) 1988

J.E. Fesevur, *Retentierecht* (Recht en Praktijk nr. 49), Deventer: Kluwer 1988.

Goff & Jones 2007

R.L.A. Goff & G.H. Jones, *The Law of Restitution*, London: Sweet & Maxwell, 2007 (7^e druk).

Goode 2004

R. Goode, *Commercial Law*, Penguin 2004 (3^e druk).

Goode-Gullifer 2017

R. Goode & L. Gullifer, *Goode on legal problems of credit and security*, London: Sweet & Maxwell, Thomson Reuters 2017 (6^e druk).

Haentjens 2007

M. Haentjens, *Harmonisation of Securities Law – Custody and Transfer of Securities in European Private Law*, Den Haag: Kluwer Law International 2007.

Hartkamp, Compendium vermogensrecht rechtspraak 2017

A.S. Hartkamp, *Compendium van het vermogensrecht voor de rechtspraak*, Deventer: Kluwer 2017.

Hayton e.a., Vertrouwd met de trust (O&R nr. 5) 1996

D.J. Hayton e.a., *Vertrouwd met de trust – Trust and trust-like arrangements* (Onderneming en Recht nr. 5), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1996.

Huizingh, Contractoverneming (O&R nr. 97) 2016

M. Huizingh, *Contractoverneming* (diss. Nijmegen; Onderneming en Recht nr. 97), Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Kleijn-bundel 1992

Quod Licet, bundel aangeboden aan prof. mr. W.M. Kleijn ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar burgerlijk recht en notarieel recht aan de Rijksuniversiteit te Leiden op 21 februari 1992 (Kleijn-bundel), Deventer: Kluwer 1992.

Kortmann e.a., Onderneming en effecten (O&R nr. 13) 1998

S.C.J.J. Kortmann e.a., *Onderneming en effecten* (Onderneming en Recht nr. 13), Deventer: Kluwer 1998.

Kortmann e.a., Op recht 1996

S.C.J.J. Kortmann e.a., *Op recht* (bundel opstellen aangeboden aan prof. mr. A.V.M. Struycken), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1996.

Lebon 2010

C. Lebon, *Het goederenrechtelijk statuut van schuldvorderingen*, Antwerpen: Intersentia 2010.

Van Loggerenberg 1981

C. van Loggerenberg, *Skuldoorname en Kontraksoorname, 'n Regsvergelykende ondersoek met besondere verwysing na die Suid-Afrikaanse reg* (diss. Leiden), Leiden/Pijnacker: Dutch Efficiency Bureau 1981.

Van Maanen & Römers 1994

G. van Maanen & P. Römers, *De Tijdelijke regeling verhaalsrechten* (Ars Aequi Cahiers Privaatrecht, deel 3), Nijmegen: Ars Aequi Libri 1994.

Mellema-Kranenburg, in: GS Verbintenissenrecht (losbl.), art. 115-161

T.J. Mellema-Kranenburg, in: R.J.Q. Klomp & H.N. Schelhaas (red.), *Groene Serie Verbintenissenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (losbl. en online), art. 115-161.

Van Mierlo, in: GS Verbintenissenrecht (losbl.), art. 6:142 BW e.v.

A.I.M. van Mierlo (m.m.v. F.M. Beijer), in: R.J.Q. Klomp & H.N. Schelhaas (red.), *Groene Serie Verbintenissenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (losbl. en online), art. 6:142 BW e.v.

Van Mierlo & Polak 1998

M.V. Polak & A.I.M. van Mierlo, *Verstrekking van zekerheden aan internationale syndicaten*, (NIBE Bankjuridische Reeks, deel 31), Amsterdam: NIBE 1998 (2^e druk).

Mijnssen & Boll, De bankgarantie 1984

F.H.J. Mijnssen & J.M. Boll, *De bankgarantie* (Preadviezen van de vereniging 'Handelsrecht'), Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1984.

Mitchell 1994

Charless Mitchell, *The Law of Subrogation*, Oxford: Clarendon Press 1994.

Mulder, Hoofdzaken waardepapieren en tussenpersonen 1995

S.J.A. Mulder, *Hoofdzaken waardepapieren en tussenpersonen*, Deventer: Kluwer 1995 (2^e druk).

Parl. Gesch. BW Boek 3 1981

C.J. van Zeben & J.W. du Pon (m.m.v. M.M. Olthof) (red.), *Parlementaire Geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Boek 3, Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1981.

Parl. Gesch. BW Boek 6 1981

C.J. van Zeben & J.W. de Pon (m.m.v. M.M. Olthof) (red.), *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Boek 6, Algemeen deel van het verbintenissenrecht*, Deventer: Kluwer 1981.

Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Boek 3 1990

C.J. van Zeben, W.H.M. Reehuis & E.E. Slob (red.), *Parlementaire Geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Invoering Boeken 3, 5 en 6. Boek 3, Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1990.

Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Boek 6 1990

W.H.M. Reehuis & E.E. Slob (red.), *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Invoering Boeken 3, 5 en 6. Boek 6, Algemeen deel van het verbintenissenrecht*, Deventer: Kluwer 1990.

Parl. Gesch. BW Inv. 3, 5 en 6 Boek 7 titels 1, 7, 9 en 14 1991

W.H.M. Reehuis, E.E. Slob & C.J. van Zeben (red.), *Parlementaire Geschiedenis van het nieuwe Burgerlijk Wetboek, Invoering Boeken 3, 5 en 6. Boek 7, Bijzondere overeenkomsten, titels 1, 7, 9 en 14*, Deventer: Kluwer 1991.

Reehuis & Heisterkamp, Pitlo Goederenrecht 2019

W.H.M. Reehuis & A.H.T. Heisterkamp, Pitlo. *Het Nederlands burgerlijk recht. Deel 3. Goederenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Van Rijssen, Contractsovername (R&P nr. 144) 2006

G. van Rijssen, *Contractsovername* (Recht en praktijk nr. 144), Deventer: Kluwer 2006.

Van Rijssen, WPNR 6784 (2008), p. 565-573

G. van Rijssen, 'Contractsovername en ontbinding', *WPNR* 6762 (2008), p. 565-573, met een reactie van C.F. Mijs en een naschrift van G. van Rijssen in *WPNR* 6784 (2009).

Rongen, in: Onderneming en Effecten (O&R nr. 13) 1998

M.H.E. Rongen, 'Securitisatie en vermogensafzondering van vorderingsrechten op naam', in: S.C.J.J. Kortmann e.a. (red.), *Onderneming en Effecten*, (Onderneming en Recht nr. 13), Deventer: Kluwer 1998, p. 419-466.

Rongen, Tvl 2002/1, p. 3-16

M.H.E. Rongen, 'Securitisatie. Wat zal het zijn: true sale, contingent perfection of secured loan?', *Tvl* 2002, afl. 1, p. 3-16.

Rongen, Cessie (O&R nr. 70) 2012

M.H.E. Rongen, *Cessie. Beschouwingen over kernthema's van de overdracht van vorderingen op naam tegen de achtergrond van de hedendaagse (internationale) financiële praktijk en securitisatie in het bijzonder* (Onderneming en Recht nr. 70) (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2012; online beschikbaar: repository.uibn.ru.nl/bitstream/handle/2066/92738/92738.pdf

Ruys & Van Raay (O&F 2005, nr. 67), p. 12-17

W. Ruys & M.H. van Raay, 'Securitisatie: mogelijke structuren' (O&F 2005, nr. 67), p. 12-17.

Salomons & Van 't Westeinde, WPNR 6769 (2008), p. 453-460

A.F. Salomons & M.G. van 't Westeinde, 'Covered bonds en het fiduciaverbod', *WPNR* 6769 (2008), p. 453-460.

Scheltema/Meijer 1993

W.R. Meijer, *Mr. M. Polak's handboek voor het Nederlandse handels- en faillissementsrecht. Wissel- en chequerecht*, Algemeen deel (deel 3, 1^e gedeelte), Alphen aan den Rijn: H.D. Tjeenk Willink 1993 (6^e druk).

Smith 2007

M. Smith, *The law of assignment: the creation and transfer of choses in action*, Oxford: Oxford University Press, 2007.

Schuijling, Verrekening (Mon. BW nr. B40) 2019

B.A. Schuijling, *Verrekening* (Monografieën BW nr. B40), Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Spierings, Afstand van recht (Mon. BW nr. A6a) 2019

C. Spierings, *Afstand van recht* (Monografieën BW nr. A6a), Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Steffens, Overgang van vorderingen en schulden 1997

L.F.A. Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden in het Nederlandse internationaal privaatrecht*, Deventer: Kluwer 1997.

Steneker, Kwaliteitsrekening en afgescheiden vermogen (O&R nr. 31) 2005

A. Steneker, *Kwaliteitsrekening en afgescheiden vermogen* (diss. Nijmegen 2005) (Onderneming en Recht nr. 31), Deventer: Kluwer 2005.

Strikwerda, Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht 2015

L. Strikwerda, *Inleiding tot het Nederlandse Internationaal Privaatrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2015.

Struycken, De numerus clausus in het goederenrecht 2007

T.H.D. Struycken, *De numerus clausus in het goederenrecht*, Deventer: Kluwer 2007.

T&C BW 2007

J.H. Nieuwenhuis e.a., *Burgerlijk Wetboek, Tekst & Commentaar* (7^e druk), Deventer: Kluwer 2007.

Thiele, Collective Security Arrangements 2003

A. Thiele, *Collective Security Arrangements, A comparative study of Dutch, English and German Law* (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer Legal Publishers 2003.

Timmerman, in: Onderneming en 10 jaar Nieuw Burgerlijk Recht (O&R nr. 24) 2002

L. Timmerman, 'Bankhypotheek en afhankelijkheid', in: *Onderneming en 10 jaar Nieuw Burgerlijk Recht* (Onderneming en Recht nr. 24), Deventer: Kluwer 2002.

Verhagen & Rongen 2000

H.L.E. Verhagen & M.H.E. Rongen, *Cessie De overdracht van vorderingen op naam* (Preadvies uitgebracht voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht), Deventer: Kluwer 2000.

Verhoeven 2000

J.J. Verhoeven, 'Schuldoverneming. De Duitse achtergrond van de artikelen 6:155 tot en met 6:158 BW', in: *Groninger Opmerkingen en Mededelingen*, nr. XVII, 2000, p. 43-85.

Verhoeven 2002

J.J. Verhoeven, *Schuldoverneming* (diss. Groningen), Deventer: Kluwer 2002.

Verhoeven, Contracteren 2004/1, p. 5-10

J.J. Verhoeven, 'Contractsoverneming', *Contracteren 2004/1*, p. 5-10.

Viëtor & Visser 2006

D.A. Viëtor & B.M. Visser, 'Objectieve novatie of schuldvernieuwing bij aanpassing van een kredietovereenkomst', *WPNR* 6663 (2006).

Vriesendorp & Wibier, NJB 2009/2

R.D. Vriesendorp & R.M. Wibier, 'De kredietcrisis en privaatrecht', *NJB* 2009/2, p. 2-8.

Welling-Steffens, Tvl 2018/41

L. F.A. Welling-Steffens, 'Met een kluitje het riet ingestuurd? Onduidelijke taal in de voorgestelde verordening over het toepasselijke recht op de derdenwerking van cessie', *Tvl* 2018/41

Westermann, Tvl 2003/2, p. 37-43

J.C. Westermann 'Kan pandrecht worden gesauveerd bij novatie in de internationale financieringspraktijk?', *Tvl* 2003/2, p. 37-43.

Wiarda 1937

J. Wiarda, *Cessie of overdracht van schuldvorderingen op naam naar Nederlandsch burgerlijk recht*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1937.

Wibier 2008

R.M. Wibier, 'Financial Collateral in the Netherlands, England and under the EU Collateral Directive – Traditional and novel ways of taking security over cash and securities', TICOM working paper, elektronisch beschikbaar via ssrn.com/abstract=1287095, en *Journal of International Banking Law and Regulation*, July 2009.

Wibier, Alternatieven voor zekerheid op bankrekeningen (R&P nr. 158) 2007

R.M. Wibier, *Alternatieven voor zekerheid op bankrekeningen* (Recht en praktijk nr. 158), Deventer: Kluwer 2007.

Wibier, NJB 2008/3, p. 146-152

R.M. Wibier, 'Covered Bond Programmes', *NJB* 2008/3, p. 146-152.

Wibier, NTHR 2019/2, p. 50-54

R.M. Wibier, 'Flip van Huizen en het mysterie van het girale geld', *NTHR* 2019/2, p. 50-54.

Wibier, WPNR 6767 (2008), p. 672-677

R.M. Wibier 'Schuldoverneming: alleen met toestemming van de inningsbevoegde pandhouder en vruchtgebruiker?', *WPNR* 6767 (2008), p. 672-677.

Wilken 2002

S. Wilken, *The Law of Waiver, Variation and Estoppel*, Oxford: Oxford University Press 2002 (2^e druk).

Wood 2007

Ph.R. Wood, *Set-off and Netting, Derivatives, Clearing Systems*, London: Sweet & Maxwell 2007 (2^e druk).

Wood 2007a

Ph.R. Wood, *Comparative Law of Security interests and Title Finance*, London: Sweet & Maxwell 2007 (2^e druk).

Wood 2008

Ph.R. Wood, *Law and Practices of International Finance* (University Edition), London: Sweet & Maxwell 2008.

Zwalve & Koops, *The Past and Future of Money* 2008

W.J Zwalve & E. Koops (ed.), *The Past and Future of Money*, Boom Juridische uitgevers, The Hague 2008.

HOOFDSTUK I

Inleiding

1 Overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen

Dit deel van het handboek Monografieën BW gaat over de overgang van vorderingen en schulden en afstand van vorderingen, geregeld in titel 2 van Boek 6 BW (art. 6:142-6:161 BW). Deze titel valt uiteen in vier afdelingen. Hieronder volgt een korte beschrijving van elk van die afdelingen.

Afdeling 1 (art. 6:141-6:149 BW) gaat over de gevolgen van overgang van vorderingen. Het begrip 'overgang' is te onderscheiden van het beperktere begrip 'overdracht' dat is geregeld in Boek 3 van het BW. Bij overdracht gaat het relevante goed krachtens een levering door een beschikkingsbevoegde over op de verkrijger. Daarbij is vereist dat er een geldige titel, dat wil zeggen rechtvaardiging voor de overgang bestaat (art. 3:84 lid 1 BW).

Zie art. 3:83 e.v. BW, en Reehuis & Heisterkamp, *Pitlo Goederenrecht* 2019/113-115; Reehuis, *Overdracht* (Mon. BW nr. B6a) 2010 en Reehuis, *Levering* (Mon. BW nr. B6a) 2004. Overgang is het overkoepelende begrip, terwijl overdracht slechts één van de wijzen van overgang van vorderingen is. In nr. [4] wordt aandacht besteed aan de verschillende wijzen waarop vorderingen overgaan.

De titel van afdeling 1 (gevolgen van overgang van vorderingen) is in zekere zin misleidend. Hij doet vermoeden dat alle daarin opgenomen bepalingen betrekking hebben op iedere wijze van overgang van vorderingen. Toch zijn er in de afdeling ook bepalingen te vinden die in beginsel alleen van toepassing zijn wanneer een vordering wordt overgedragen. Het gaat daarbij om art. 6:144 BW en 6:146-6:148 BW. Art. 6:144 BW heeft betrekking op de overgang van verplichtingen die uit het schuldeiserschap of uit nevenrechten voortvloeien bij overdracht van de vordering. De bepaling beoogt de schuldenaar te beschermen tegen de gevolgen van cessie van de vordering aan een minder solvente schuldeiser en doet dit door te bepalen dat de vorige schuldeiser instaat voor de nakoming van die verplichtingen.

In de parlementaire geschiedenis wordt (onder meer) het voorbeeld gegeven van de verplichting als een goed pandhouder voor de zaak zorg te dragen. Zie *Parl. Gesch. BW Boek 6* 1981, p. 535 en over art. 6:144 BW uitgebreid nr. [22].

Art. 6:146-6:148 BW bevatten een aantal uitzonderingen voor order- en toondervordering op art. 6:145 BW waarin is vastgelegd dat de overgang van een vordering de verweermiddelen van de schuldenaar onverlet laat.

Zie over order- en toondervorderingen in algemene zin: Zwitser, *Order- en toonderpapieren* (Mon. BW nr. A28) 2017. Order- en toondervordering onderscheiden zich van andere

vorderingen door de afwijkende wijze waarop zij worden geleverd. Vorderingen op naam worden hetzij geleverd door middel van een akte gevolgd door mededeling aan de debiteur van de vordering (art. 3:94 lid 1 BW) hetzij door middel van een authentieke of geregistreerde onderhandse akte (art. 3:94 lid 3 BW). Vorderingen aan toonder en order waarvan het order- of toonderpapier zich in de macht van de vervreemder bevindt, worden op dezelfde wijze geleverd als roerende zaken, met dien verstande dat bij ordervorderingen tevens endossement is vereist (art. 3:93 BW). Cessie van deze rechten is slechts mogelijk indien het toonder- of orderpapier zich niet in de macht van de vervreemder bevindt (*Parl. Gesch. BW Boek 3 1981*, p. 391). Zie over de levering verder: Reehuis, *Levering* (Mon. BW nr. B6b) 2004.

Het is overigens begrijpelijk dat de regel van art. 6:145 BW (dat de overgang van een vordering de verweermiddelen van de schuldenaar onverlet laat) niet in volle omvang geldt voor toonder- en ordervorderingen. Onverkorte toepassing van die regel zou de verhandelbaarheid van dit type vorderingen te zeer in de weg staan. Zie daarover *Parl. Gesch. BW Boek 6 1981*, p. 537 en nr. [25] en [26].

Afdeling 1 van titel 2 wordt in hoofdstuk II (nr. [12]-[35]) besproken.

Afdeling 2 (art. 6:150-6:154 BW) gaat over subrogatie, een bijzondere wijze van overgang van vorderingen. In art. 6:150 BW is een opsomming gegeven van de gevallen waarin subrogatie plaatsvindt. Subrogatie wordt in hoofdstuk III (nr. [36]-[47]) behandeld.

In afdeling 3 (art. 6:155-6:159 BW) worden schuld- en contractoverneming geregeld. Schuldoverneming (art. 6:155-6:158 BW) is de figuur waarbij niet de schuldeiser, maar de schuldenaar van een vordering wordt vervangen. In art. 6:159 BW is de contractoverneming geregeld. Dat is een rechtshandeling waarbij een partij bij een overeenkomst de gehele rechtsverhouding met de wederpartij (met medewerking van die wederpartij) 'overdraagt' aan een derde.

Daarmee is afdeling 3 (anders dan de afdelingen 1, 2 en 4) niet beperkt tot vorderingen (de actiefzijde van een verbintenis), maar bevat het ook bepalingen die van belang zijn voor schulden (de passiefzijde van een verbintenis). Schuld- en contractoverneming worden besproken in hoofdstuk IV (nr. [48]-[69]).

Afdeling 4 staat in het teken van afstand (art. 6:160 BW) en vermenging (art. 6:161 BW), twee wijzen van tenietgaan van vorderingen. Bij afstand gaat een verbintenis teniet doordat de schuldeiser in een overeenkomst met de schuldenaar afstand doet van zijn vorderingsrecht. Vermenging is de figuur waarbij door overgang van een vordering de vordering en schuld in één hand komen. Afstand en vermenging worden in hoofdstuk V (nr. [70]-[77]) besproken. Daar komt ook de novatie aan de orde omdat bij novatie steeds ook sprake is van afstand.

2 Maatschappelijke betekenis 1: vorderingen als verhandelbare vermogensobjecten

Vorderingsrechten zijn in het moderne maatschappelijke verkeer van groot belang. De totale waarde die is belichaamd in rechten die naar Nederlands recht als vorderingsrecht vallen te kwalificeren, is overweldigend.

Bij veel moderne ondernemingen zal de waarde van de aan de ondernemingen toebehorende vorderingsrechten een veelvoud zijn van de waarde die belichaamd wordt door tastbare objecten. Het sterkst geldt dit voor ondernemingen in de (voor Nederland buitengewoon belangrijke) financiële dienstensector, zoals banken en verzekeringsmaatschappijen. Voor particulieren geldt vaak hetzelfde.

Voorbeelden van dergelijke vorderingen zijn banktegoeden (zie Wibier 2008, § 2.1 voor de kwalificatie van banktegoeden als een vordering met diverse (internationale) verwijzingen, Wibier, *NTHR* 2019/2, p. 50-54 en Bierens, *Revindicatoire aanspraken op giraal geld* (R&P nr. FR3) 2009 voor een andere opvatting, zie ook de bijdragen van J.C. Sonnekus en B. Du Laing in Zwolve & Koops, *The Past and Future of Money* 2008), vorderingen op (handels) debiteuren, vorderingen jegens uitgevende instellingen uit hoofde van effecten (obligaties, aandelen, deelnemingen in beleggingsfondsen, etc.), vorderingen uit hoofde van financiële contracten (leningen, factorovereenkomsten, derivatencontracten, etc.), vorderingen uit hoofde van huurovereenkomsten, licentieovereenkomsten, verzekeringsovereenkomsten, etc. Een en ander hangt samen met de overgang van een voornamelijk agrarische- en industriële samenleving naar een dienstenmaatschappij en de daarmee gepaard gaande dematerialisatie van rechten.

Daarnaast zijn vorderingen in het maatschappelijk verkeer steeds meer als verhandelbare vermogensobjecten gaan functioneren, waardoor de overgang van vorderingen en de rechtsgevolgen daarvan van grote maatschappelijke betekenis zijn.

Voorbeelden van transacties waarbij vorderingen worden overgedragen zijn:

- (i) obligatie-uitgiften, waarbij overheden en bedrijven verhandelbare schuldvorderingen uitgeven;
- (ii) *factoring*-transacties, waarbij de financiering die een onderneming ontvangt, is gebaseerd op de door die onderneming gegenereerde vorderingen op (handels)debiteuren;
- (iii) de in nr. [4] en te bespreken *securitisation*-transacties; en
- (iv) zogenaamde *syndicated loans*, leningen die worden opgesplitst in verschillende participaties die vervolgens kunnen worden verhandeld zodat het kredietrisico wordt verspreid over meer dan één bank (en verhandelbaar wordt).

Het gaat bij dit soort transacties vaak om uit de Anglo-Amerikaanse wereld overgewaaide financieringsvormen. Zie over obligatie-uitgiften Wood 2008, hoofdstuk 11 en 12, over *factoring* Wood 2008 § 18-05 en Goode 2004, p. 745-746, over *securitisations* (naast de in de nr. [4] genoemde bronnen) Wood 2008, hoofdstuk 27 en 28 en over *syndicated loans* Wood 2008, hoofdstuk 7 t/m 10; Van Mierlo & Polak 1998 en Thiele, *Collective Security Arrangements* 2003.

3 Maatschappelijke betekenis 2: omvang van de in vorderingen opgeslagen waarde

In zijn *Law and Practices of International Finance* (Wood 2008), § 1-07 t/m 1-11 geeft Philip Wood een aantal getalsmatige voorbeelden van de waarde die ligt besloten in sommige van die vorderingsrechten. Zo verwerken de verschillende internationale girale betalingssystemen iedere twee weken een bedrag ter grote van het totale wereld bruto nationaal product. Op jaarbasis is dat een bedrag van ongeveer \$ 1.500.000.000.000.000.

Een aardig getal is de \$ 327 *trillion* (d.w.z. 327.000.000.000.000) die het nominale bedrag weergaf van de in 2006 uitstaande derivatencontracten. Derivatencontracten zijn contracten waarbij de waarde afgeleid is van een onderliggende waarde. Een voorbeeld van een derivatencontract is een renteswap. Dat is een contract waarmee het risico kan worden afgedekt van rentefluctuaties. Dat werkt als volgt. Partij A verbindt zich een vaste rente

(bijvoorbeeld 5%) aan partij B te betalen over een bepaald nominaal bedrag (bijvoorbeeld € 10.000.000 (de onderliggende waarde)) terwijl partij B zich verbindt over datzelfde bedrag de fluctuerende marktrente aan partij A te betalen. In het gegeven voorbeeld zal partij B een nettobetaling verrichten aan partij A indien de marktrente boven de 5% uitkomt terwijl partij A een nettobedrag aan partij B zal betalen indien de marktrente lager dan 5% is (als de rente precies 5% is vinden in het geheel geen betalingen plaats onder het contract). Andere voorbeelden zijn valutaswaps (ter afdekking van valuta fluctuatierisico's) en *credit default swaps* (ter afdekking van het risico dat een partij (de *reference entity*) niet aan haar betalingsverplichtingen zal voldoen). Motieven om swaps aan te gaan variëren van pure speculatie tot het daadwerkelijk willen verzekeren tegen marktfluctuaties. Zie over derivatencontracten uitgebreid Wood 2007 en Wood 2008 hoofdstuk 26 en 27 en over *credit default swaps*: Eric Dickinson, 'Credit Default Swaps: So Dear To Us, So Dangerous', ssrn.com/abstract=1315535.

Derivatencontracten en met name het gebrek aan transparantie met betrekking tot de vraag wie welke derivatencontracten met wie heeft gesloten (en daarmee wie uiteindelijk het risico loopt van bijvoorbeeld een rentestijging of (bij credit default swaps) het faillissement van een *reference entity*), worden genoemd als één van de factoren die hebben bijgedragen aan het ontstaan van de kredietcrisis in 2008.

Zie verder: Vriesendorp & Wibier, *NJB* 2009/2. Ook zou de ernst van de kredietcrisis door derivatencontracten zijn vergroot. Financiële instellingen over de gehele wereld hebben voor gigantische bedragen dergelijke contracten met elkaar gesloten. Doordat financiële instellingen op grote schaal met elkaar derivatencontracten hebben gesloten, is het risico dat de insolventie van een van die instellingen tot een domino-effect leidt vergroot. Steven L. Schwarcz, heeft een aantal voor dit onderwerp relevante artikelen geschreven die alle beschikbaar zijn via de website www.ssrn.com: 'Understanding the 'Subprime' Financial Crisis', ssrn.com/abstract=1288687, 'Systemic Risk', ssrn.com/abstract=1008326, 'Complexity as a Catalyst of Market Failure: A Law and Engineering Inquiry', ssrn.com/abstract=1240863, 'Protecting Financial Markets: Lessons from the Subprime Mortgage Meltdown', ssrn.com/abstract=1056241, 'The Future of Securitization', ssrn.com/abstract=1300928 en 'Systematic Regulation of Systemic Risk', ssrn.com/abstract=3233666.

Sinds de vorige druk van deze monografie zijn bepaalde derivatencontracten in een kwaad daglicht komen te staan. De oorzaken daarvan zijn onder meer de Griekse schulden crisis, de spraakmakende Vestia-affaire en het feit dat banken allerlei derivatencontracten bleken te hebben afgesloten met MKB-ondernemers. Daarnaast maken derivatencontracten het mogelijk om te speculeren op de onderliggende waarden (dollars, goud, etc.), ook zonder die onderliggende waarden daadwerkelijk aan te schaffen. Deze vorm van speculatie is, mede in het licht van de kredietcrisis, omstreden.

Zie voor een overzicht van de problematiek, alsmede de maatregelen die van overheidswege tegen deze vormen van speculatie zijn genomen: V. van Hoorn, 'Short selling en credit default swaps: een overzicht van EU-verordening nr. 236/2012', *V&O* 2012, afl. 7-8. Op grond van art. 12, 13 en 14 Verordening (EU) 236/2012 (de zogenaamde shortsellingverordening) is het aangaan van zogenaamde *naked-credit default swaps* met betrekking tot overheidsschuld verboden, zulks mede naar aanleiding van de Griekse schulden crisis. Een *credit default swap* is *naked* als, kort gezegd, het afgedekte risico niet daadwerkelijk gelopen wordt door de 'verzekeringnemer'. Zie nader: F. van der Eerden & L.J. Silverentand (red.), *Hoofdlijnen Wft*, Deventer: Wolters Kluwer 2018 (4^e druk), § 11.7.2.

Voor wat betreft de Vestia-affaire was het grootste probleem dat Vestia, als publieke woningcorporatie op een zo grote schaal en mogelijk op speculatieve gronden derivatencontracten had afgesloten dat zij ten gevolge van tegenvallende marktomstandigheden naar de rand van

de financiële afgrond werd gedreven. Vestia moest door interventie van de Rijksoverheid worden gered en er hebben naar aanleiding van de affaire diverse strafrechtelijke onderzoeken plaatsgevonden naar de betrokkenen.

Voor de MKB-derivaten geldt dat diverse kleinere ondernemers in financiële moeilijkheden dreigden te komen doordat de door hen afgesloten derivatencontracten ten gevolge van gewijzigde marktomstandigheden zeer verliesgevend werden. Deze contracten hebben aanleiding gegeven tot diverse procedures tegen banken waarbij het voornaamste verwijt is dat banken hun zorgplicht jegens ondernemers hebben geschonden door het afsluiten van (met name) renteswaps, voorlopig uitmondend in een drietal arresten van de Hoge Raad. Het eerste betreft de beantwoording van een aantal prejudiciële vragen: HR 28 juni 2019, ECLI:NL:HR:2019:1046, *JOR* 2019/223, m.nt. F.P.C. Strijbos (*prejudiciële vragen renteswaps*). Daarnaast kan gewezen worden op HR 4 oktober 2019, ECLI:NL:HR:2019:1499, *JOR* 2019/252, m.nt. F.P.C. Strijbos (*ABN AMRO/X*) en HR 4 oktober 2019, ECLI:NL:HR:1500, *JOR* 2019/253, m.nt. F.P.C. Strijbos (*ING Bank/X*). In dat laatste arrest komt met name de verhouding tussen de zorgplichten van de bank en het beroep op dwaling aan de orde. Zie hierover voorts: M.D.H. Nelemans & J.G.J. Rinkes, 'Zorgplichten en dwaling bij renteswaps', *NTHR* 2019/6, p. 269 e.v.

4 Maatschappelijke betekenis 3: kredietcrisis en vorderingsrechten

Het maatschappelijk belang van vorderingsrechten als verhandelbare vermogensobjecten kan nauwelijks worden overschat, hetgeen kan worden geïllustreerd aan de hand van de kredietcrisis die in 2008 het financiële stelsel aan de rand van de afgrond heeft gebracht. De daarin resulterende economische crisis heeft de wereld tot zeker 2012 in haar grip gehouden.

De kredietcrisis is niet te begrijpen zonder een begrip van *securitisation*-transacties. Dat zijn transacties waarbij vorderingen worden overgedragen aan een zogenaamd *special purpose vehicle* (SPV). Die overdracht is gericht op het verhandelbaar maken van vorderingen uit hoofde van (bijvoorbeeld) hypothecaire leningen op de internationale kapitaalmarkten doordat het SPV obligaties uitgeeft waarvan de terugbetaling afhankelijk is van de aan het SPV overgedragen vorderingen. Doordat vorderingen verhandelbaar worden, wordt ook het risico dat de vorderingen niet zullen worden nagekomen verhandelbaar gemaakt. In theorie zou dit tot een optimale prijsbepaling voor risico moeten leiden omdat de markt de prijs bepaalt die betaald moet worden voor het lopen van een bepaald risico.

De kerngedachte bij een *securitisation* is dat degene in wiens vermogen vorderingsrechten op debiteuren ontstaan (de *originator*) contanten aantrekt uit de kapitaalmarkt. Dat doet de *originator* door een min of meer homogene pool vorderingen te verkopen aan een SPV. Het SPV verkrijgt de benodigde koopprijs door middel van uitgifte van eenvoudig verhandelbare effecten (obligaties, zelf ook weer vorderingsrechten) aan investeerders.

Oorspronkelijk werden de obligaties steeds uitgegeven door een SPV waaraan de door hypotheek gedekte vorderingen werden overgedragen. Er bestaan allerlei verwante transactiestructuren. Een voorbeeld zijn de zogenaamde *covered bond programmes*. In dergelijke transacties worden de vorderingen nog steeds overgedragen aan een *special purpose vehicle*. De obligaties worden echter door de *originator* zelf uitgegeven en gegarandeerd door het *special purpose vehicle*.

De obligaties zijn bij een *securitisation* gedekt door de vorderingenpool en voor de terugbetaling zijn de obligatiehouders afhankelijk van die vorderingen. Doordat verhandelbare obligaties worden uitgegeven is de *originator* in staat de gewenste contanten van investeerders op de kapitaalmarkten aan te trekken, hetgeen een gunstig effect heeft op de kosten verbonden aan

het aantrekken van liquiditeit. Investeerders in de vorderingen kunnen hun positie dankzij de uitgegeven effecten eenvoudig overdragen. In een typische *securitisation*-transactie is de *originator* een bank die haar door hypotheek gedekte vorderingen op deze wijze 'omruilt' voor contanten. De vorderingen van de *originator* zijn dan als het ware omgezet in effecten ('geëffectiseerd'), hetgeen de term *securitisation* verklaart. Zie verder Wibier, *NJB* 2008/3, p. 146-152, Salomons & Van 't Westeinde, *WPNR* 6769 (2008), p. 453-460, en de reactie van R.M. Wibier in *WPNR* 6769 (2008) met een naschrift van Salomons en Van 't Westeinde. Vgl. over securitisations in algemene zin Bos, *NTBR* 2003/7, p. 358-365, Ruys & Van Raay (*O&F* 2005, nr. 67), p. 12-17; Rongen, in: *Onderneming en Effecten* (O&R nr. 13) 1998; Rongen, *Tvl* 2002/1, p. 3-16 en met name Rongen, *Cessie* (O&R nr. 70) 2012.

De in het kader van verschillende *securitisations* uitgegeven obligaties kunnen zelf ook weer worden *gepooled* bij een tweede SPV dat zelf nieuwe obligaties uitgeeft (*collateralised debt obligations, of CDO's* genaamd). Ook die door het tweede SPV uitgegeven obligaties kunnen weer worden *gepooled* bij een derde SPV dat op haar beurt obligaties kan uitgeven (zogenaamde *CDO-squared*). Er bestaan ook *CDO-cubeds*. De SPV's die op deze wijze obligaties uitgeven worden wel aangeduid als *structured investment vehicles*.

Onmiddellijke aanleiding voor de kredietcrisis was dat bepaalde Amerikaanse leningen die door middel van dergelijke transacties waren herverpakt in obligaties veel minder waard bleken te zijn dan gedacht doordat de debiteuren van die vorderingen niet meer in staat waren die vorderingen te betalen, gecombineerd met een daling van de prijzen op de Amerikaanse huizenmarkt, waardoor het onderpand eveneens onvoldoende was om de lening volledig terug te betalen.

Een gevolg was dat ook de op die leningen uitgegeven obligaties veel minder waard bleken dan gedacht. Daardoor werden banken die in dergelijk schuld papier hadden geïnvesteerd genoodzaakt grote afschrijvingen te nemen op hun portefeuilles. Het was gelet op de complexiteit van de uitgegeven obligaties echter niet onmiddellijk duidelijk welke obligaties daadwerkelijk werden getroffen door slechte leningen en welke financiële instellingen blootstonden aan de grootste risico's. Dit gebrek aan transparantie werd verder verergerd doordat het risico op bepaalde leningen ook kon worden aanvaard (of verzekerd) door middel van een derivatencontract, waardoor nog minder inzichtelijk werd wie het uiteindelijke verlies zou moeten dragen van een afwaardering van bepaalde hypothecaire leningen. Het gebrek aan vertrouwen tussen banken onderling dat hiervan het gevolg was, is een belangrijke oorzaak geweest voor het stilvallen van de interbancaire kredietmarkt.

De complexiteit van met name *CDO's*, *CDO-squared* en allerlei varianten op dit soort verhandelbare vorderingen wordt als een van de belangrijkste oorzaken van de kredietcrisis aangemerkt. Hoewel er natuurlijk vele andere oorzaken zijn aan te wijzen, zoals de eerder genoemde derivatencontracten (zie nr. [3]), de rentestand die volgens sommigen te laag is gehouden door met name de *Federal Reserve*, waardoor een *asset price bubble* heeft kunnen ontstaan, de scheutigheid van de kredietbeoordelaars met gunstige rapportcijfers voor obligaties, etc. heeft de complexiteit van dit soort producten en het gebrek aan transparantie dat daarmee gepaard ging, bijgedragen aan het wegvallen van het vertrouwen, waardoor banken elkaar geen geld meer durfden te lenen. Over de oorzaken van de crisis is een groot aantal rapporten verschenen. Ik noem er twee. Op 18 maart 2009 publiceerde de Engelse toezichthouder, de *Financial Services Authority* haar rapport: het *Turner Review*. Het is online beschikbaar: www.fsa.gov.uk/pubs/other/turner_review.pdf. Daarnaast verscheen op 7 april 2009 *Naar herstel van vertrouwen*, het rapport van de door de Nederlandse Vereniging van Banken ingestelde commissie. Het rapport is te vinden op www.nvb.nl/scrivo/asset.php?id=290349. Zie over deze rapporten R.M. Wibier, *NJB* 2009/19, p. 1198 e.v. De kredietcrisis laat zien dat het maatschappelijke belang van vorderingsrechten en de verhandelbaarheid daarvan niet meer te ontkennen valt. Zie nader Vriesendorp & Wibier, *NJB* 2009/2.

Tien jaar na de crisis is er het een en ander veranderd in de bancaire wereld. Banken houden veel meer kapitaal aan dan voor de crisis, risicovolle activiteiten zoals handel voor eigen rekening zijn verminderd ten gunste van minder risicovolle activiteiten zoals *private banking* en vermogensbeheer en de rol van toezichhouders is veel prominenter geworden. Daarmee is overigens niet gezegd dat toekomstige crises zijn uitgesloten. Zie verder over deze problematiek: 'The financial crisis', *The Economist*, 8 september 2018, p. 19-21.

5 Internationaal-privaatrechtelijke aspecten

Voordat tot bespreking van de verschillende artikelen van titel 2 van boek 6 wordt overgegaan, is het nuttig enige aandacht te besteden aan de vraag wanneer die artikelen toepasselijk zijn, indien het gaat om internationale gevallen.

Art. 6:142-6:149 BW (afdeling 1 van titel 2 van Boek 6) zijn in beginsel slechts van toepassing op vorderingen die worden beheerst door Nederlands recht. Hetzelfde geldt voor art. 6:160 BW (afstand) en art. 6:161 BW (vermenging). De wijze waarop afstand kan worden gedaan van een vordering en de gevolgen van het in één (rechts)persoon verenigd raken van de rol van schuldeiser en schuldenaar worden immers beheerst door het recht dat op de relevante vordering van toepassing is. Indien de relevante vordering niet door Nederlands recht wordt beheerst, zijn deze bepalingen van Boek 6 van het Nederlandse BW niet op die vordering van toepassing.

Partijen bij een overeenkomst zijn in beginsel vrij om het recht toepasselijk op hun overeenkomst (en daarmee op de daaruit voortvloeiende vorderingen) te kiezen, mits sprake is van een internationale situatie.

Zie art. 3 EVO (Verdrag van Rome, *Trb.* 1980, 156), dat per 17 december 2009 vervangen is door een Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) waarin in art. 3 Rome I een zelfde regel is opgenomen. Bij gebrek aan een rechtskeuze wordt de overeenkomst beheerst door het recht van het land waarmee de overeenkomst het nauwst is verbonden (art. 4 Rome I). Zie daarover verder: Strikwerda, *Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht* 2015, p. 170 e.v.

Naar Nederlands IPR wordt de goederenrechtelijke geldigheid van een cessie beheerst door het recht dat van toepassing is op de overeenkomst die tot cessie verplicht (art. 10:135 lid 2 BW). Daarmee kunnen ook de goederenrechtelijke aspecten van cessie (zij het indirect) door partijen worden gekozen. Het ziet er echter naar uit dat in art. 14 Rome I voor wat betreft de derdenwerking van de cessie zal worden gekozen voor het recht van de gewone verblijfplaats van de cedent, waarmee een einde zou komen aan deze regel van Nederlands IPR.

Zie nader over deze kwestie: Welling-Steffens 2018, *Tvl* 2018/41.

Voor art. 6:150-6:154 BW (subrogatie, geregeld in afdeling 2 van titel 2 Boek 6 BW) geldt een ingewikkelde verwijzingsregel, opgenomen in art. 15 Rome I. De regel komt erop neer dat het recht dat van toepassing is op de verplichting van de subrogerende partij jegens de schuldenaar bepaalt of subrogatie plaatsvindt.

Zie daarover verder Strikwerda, *Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht* 2015, p. 204-206; Steffens, *GS Verbintenissenrecht* (losbl. en online), art. 13 EVO, aant. 1-9 en Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden* 1997, p. 255-324. Opmerking verdient dat deze verwijzingsregel strikt genomen uitsluitend van toepassing is op vorderingen uit

overeenkomst en bijvoorbeeld niet op vorderingen uit onrechtmatige daad. Aangenomen moet worden dat voor dergelijke vorderingen deze verwijzingsregel desalniettemin naar analogie van toepassing is.

De schuldoverneming (art. 6:155-6:158 BW) geeft aanleiding tot internationaal privaatrechtelijke hoofdbreken. De schuldoverneming zelf heeft het karakter van een overeenkomst (zie nr. [49], [52] en [53]) en om die reden ligt het voor de hand aan te nemen dat partijen de mogelijkheid hebben het toepasselijk recht op de schuldoverneming te kiezen (art. 3 Rome I), bij gebreke waarvan de schuldoverneming wordt beheerst door het recht van het land waarmee zij het nauwst verbonden is (art. 4 Rome I).

Zie verder Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden* 1997, p. 327-341. De schuldoverneming heeft geen gevolgen voor het recht dat toepasselijk is op de overgenomen schuld. Dat is in overeenstemming met het uitgangspunt dat de identiteit van de schuld zelf niet wordt aangetast door de schuldoverneming. Zie HR 24 oktober 2003, NJ 2004/652, m.nt. ThMdB (*Lambrecht/Paardekooper & Hoffman Belastingadviseurs*) (AA 2004, p. 52-58); Strikwerda, *Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht* 2015, p. 197 en Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden* 1997, p. 325-344. De gevolgen van een krachtens rechtskeuze door Engels recht beheerste schuldoverneming van een door Nederlands recht beheerste schuld, worden dus (mede) beheerst door art. 6:155 e.v. BW.

Art. 6:159 BW dat de mogelijkheid van contractsoverneming introduceert (lid 1), de wijze waarop contractsoverneming dient plaats te vinden bepaalt (lid 1) en de gevolgen van een contractsoverneming regelt (lid 2) is van toepassing wanneer het over te nemen contract door Nederlands recht wordt beheerst. Voor de vraag of dat het geval is, zijn de zojuist besproken regels opgenomen in art. 3 en 4 Rome I doorslaggevend.

Dat Nederlands recht niet voor een door Engels recht beheerst contract kan bepalen dat het door middel van contractsoverneming kan worden overgedragen (maar dat die vraag door Engels recht zal worden beheerst), spreekt min of meer voor zich. Hetzelfde geldt voor de wijze waarop die contractsoverneming dan zou moeten plaatsvinden en voor de gevolgen daarvan. In Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden* 1997 wordt op p. 345 e.v. verdedigd dat de contractsoverneming naar Nederlands IPR wordt beheerst door het recht dat partijen kiezen. Op zichzelf is daar weinig tegen in te brengen. De vraag of een contract voor contractsoverneming vatbaar is en zo ja op welke wijze die contractsoverneming plaats moet vinden, wordt echter beheerst door het recht dat op de over te nemen overeenkomst van toepassing is (Steffens, *Overgang van vorderingen en schulden* 1997, p. 346). Wanneer aan de vereisten van dat rechtsstelsel wordt voldaan, zal de contractsoverneming dus in ieder geval rechtsgeldig zijn. De meest praktische werkwijze zal dan ook vaak zijn om de contractsoverneming door hetzelfde recht te laten beheersen als het over te nemen contract.

6 Wat is een vordering?

Het begrip 'vordering' wordt in de wet niet gedefinieerd. Een vordering is te omschrijven als de actieve zijde van een verbintenis, het recht van de schuldeiser een prestatie van de schuldenaar van die verbintenis te verlangen oftewel het materiële recht van de schuldeiser.

Zie Asser/Sieburgh 6-1 2016/32. Het begrip 'verbintenis' wordt in de wet evenmin gedefinieerd. In Asser/Sieburgh 6-1 2016/6 wordt de volgende omschrijving gegeven: 'een vermogensrechtelijke betrekking tussen twee of meer personen, krachtens welke de een jegens de ander tot een prestatie gerechtigd is en deze jegens degene tot die prestatie verplicht is'.

Tegenover de vordering van de schuldeiser staat de schuld van diens schuldenaar, dat wil zeggen, diens verplichting om de relevante prestatie te verrichten. Deze schuld is aan te duiden als de passieve zijde van de verbintenis.

Verbintenissen kunnen slechts ontstaan, indien dit uit de wet voortvloeit (art. 6:1 BW). De belangrijkste bronnen van verbintenissen zijn de onrechtmatige daad (art. 6:162-6:197 BW) en de (verbintenisscheppende) overeenkomst (art. 6:213-6:279 BW). Andere bronnen van verbintenissen zijn zaakwaarneming (art. 6:198-6:202 BW), onverschuldigde betaling (art. 6:203-6:211 BW) en ongerechtvaardigde verrijking (art. 6:212 BW). Uiteraard zijn er diverse bijzondere wetten waaruit verbintenissen voortvloeien, zoals belastingwetgeving en andere regelingen van publiekrechtelijke aard. Dergelijke regelgeving bevat vaak van Boek 6 BW afwijkende bepalingen. Zo bevat de Algemene Wet Bestuursrecht een uitgebreide regeling over bestuursrechtelijke schulden, opgenomen in art. 4:85-4:125 Awb.

Vorderingen bestaan in allerlei soorten en maten omdat verbintenissen voorkomen in allerlei soorten en maten. Er zijn verbintenissen die strekken tot een doen (zoals de verbintenis tot levering van een goed uit hoofde van een koopovereenkomst) en verbintenissen die strekken tot een nalaten (zoals de verplichting uit een arbeidsovereenkomst om gedurende het dienstverband geen nevenwerkzaamheden op zich te nemen). Een belangrijke categorie vormt de vordering tot betaling van een geldsom.

Interessant in dit verband is het relatief recent door de Hoge Raad geïntroduceerde onderscheid tussen actieve en passieve wanprestatie, in het kader van de vraag welke verbintenissen een curator met een verwijzing naar art. 26 Fw de facto naast zich neer kan leggen en voor welke verbintenissen dat niet geldt, zie HR 11 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1681, NJ 2014/407, m.nt. F.M.J. Verstijlen (*ABN AMRO/Berzona*).

Voor het onderwerp van dit hoofdstuk, de overgang van vorderingen, is voorts van belang om vast te stellen wat tot de inhoud van het vorderingsrecht behoort en wat niet. Immers, wanneer een vordering overgaat van de ene schuldeiser op de andere, is het voor de vraag wat er precies overgaat op de nieuwe schuldeiser van belang vast te stellen wat tot de inhoud van de vordering behoort. Op dit punt bestaat nauwelijks theorievorming in de Nederlandse literatuur zodat hier met een enkele algemene opmerking moet worden volstaan. Bij vorderingen die voortvloeien uit onrechtmatige daad, zaakwaarneming, onverschuldigde betaling en ongerechtvaardigde verrijking wordt de inhoud van de vordering door de wet bepaald. Voor vorderingen die voortvloeien uit overeenkomst is doorslaggevend wat partijen zijn overeengekomen, eventueel aangevuld met relevante wetsbepalingen. Voor de vraag wat partijen precies zijn overeengekomen, moet worden teruggevallen op de Haviltex-maatstaf (HR 13 maart 1981, NJ 1981/635). Voorbeelden van bedingen die altijd deel uitmaken van de inhoud van de vordering zijn het goederenrechtelijk werkend onoverdraagbaarheidsbeding (art. 3:83 lid 2 BW) en het beding waarbij de vordering wordt achtergesteld (art. 3:277 lid 2 BW). Zie ook nr. [13].

7 Wat is een vordering: Engels recht?

De Engelse *common law* kent een fundamenteel andere indeling van het vermogensrecht dan Nederlands recht. De indeling is (vanuit Nederlands perspectief) buitengewoon complex, toont sporen van de ontwikkeling van het Engelse recht gedurende de middeleeuwen als een 'actierecht' en wordt verder gecompliceerd door het onderscheid tussen de *common law* en *equity*.

Zie over dat laatste onderscheid nader: S. Worthington, *Equity*, Oxford: Oxford University Press 2006 (2^e druk) en W.J. Zwolve & C.Æ. Uniken Venema, *C.Æ. Uniken Venema's common law & civil law: inleiding tot het Anglo-Amerikaanse vermogensrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, 2008 (2^e druk).

Naar Nederlands recht worden goederen (art. 3:1 BW) onderscheiden in roerende en onroerende zaken (art. 3:2 BW) enerzijds en vermogensrechten (art. 3:6 BW) anderzijds. Vorderingen zijn vermogensrechten. Naar Engels recht moet eerst een onderscheid worden gemaakt tussen *real property* en *personal property*. *Real property* betreft alle aanspraken met betrekking tot land, met uitzondering van *leases*. *Personal property* is alles wat geen *real property* is, en is daarmee veel breder dan wat wij als vermogensrechten zouden aanduiden. *Personal property* wordt vervolgens onderverdeeld in *leasehold interests in land* (ook: *chattels real*) en *chattels personal*. *Chattels personal* kunnen weer worden onderverdeeld in *choses in possession* en *choses in action*. *Choses in action* zijn alle *personal property rights* die niet door middel van daadwerkelijk bezit kunnen worden geëffectueerd, maar uitsluitend door middel van een actie tegen een wederpartij. Daaruit volgt dat het Nederlandse begrip 'vorderingsrecht', naar Engels recht in de categorie *choses in action* zou vallen. Zie verder over deze complexe indeling: Smith 2007, § 1.03 t/m 1.13 en § 2.03 t/m 2.11; Goode 2004, p. 24-63 en F.H. Lawson & Bernard Rudden, *The Law of Property*, Oxford: Oxford University Press 2002 (3^e druk), p. 19-49.

De categorie *choses in action* is breder dan wat wij naar Nederlands recht als vorderingsrecht zouden aanmerken.

Het omvat naast *debts* (dat wil zeggen geldvorderingen), *rights under contracts* (contractuele rechten), en *leases* (die een complexe categorie op zichzelf vormen die het midden houdt tussen *contract* en *property*) bijvoorbeeld ook *causes of action* (dat wil zeggen: rechtsvorderingen, zoals het recht om een vordering in te stellen wegens wanprestatie), *shares* (dat wil zeggen aandelen, die naar Engels recht vaak gekwalificeerd worden als een bundel rechten jegens de uitgevende instelling), *intellectual property* (intellectuele eigendomsrechten zoals patenten en copyright) en *equitable rights* (dat wil zeggen: rechten die door *equity* worden toegekend om onwenselijke en onbillijke resultaten die uit de *common law* volgen te corrigeren). Zie verder Smith 2007, § 3.01 t/m 3.204.

De Engelse categorieën *debts* (geldvorderingen) en *rights under contracts* gezamenlijk komen waarschijnlijk het dichtst bij wat wij naar Nederlands recht als vordering aanmerken. In het vervolg zal daar waar wordt verwezen naar de situatie onder Engels recht met betrekking tot *vorderingen*, steeds op slechts deze twee *choses in action* worden gedoeld, tenzij uit de context blijkt dat dit niet het geval is. Wanneer de bredere categorie *choses in action* wordt bedoeld, zal die term worden gebruikt.

Zie voor een (rechtsvergelijkende) beschouwing over schuldvorderingen als objecten van goederenrecht naar Belgisch, Frans en Duits recht Lebon 2010, p. 87 e.v.

8 Verschillende typen vorderingen

Vorderingen kunnen op verschillende wijzen worden gerubriceerd.

De ontstaansbron (wet of overeenkomst) en de inhoud van de vordering (welke prestatie moet worden verricht) als wijzen van rubricering kwamen in het voorgaande al aan de orde. Een vordering tot betaling van een geldsom is een andere vordering dan die tot levering van een huis, het onderhouden van een tuin of het schilderen van een portret. In faillissement is vooral van belang of een verbintenis onder het regime van art. 26 Fw valt. Wanneer dat het